

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov — vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10— K
pol leta 5— „
četrt leta 2-50 „
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštne 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznacila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštne.

Svobodna državnozborska učiteljska zveza.

Svojčas so se že vršila pogajanja za ustanovitev internacionalne napredne učiteljske zveze cele Avstrije, in ta pogajanja se delno vrše še dandanes.

Ko pa se je ustanovila Nemško-avstrijska učiteljska zveza in Slovansko-avstrijska učiteljska zveza, tedaj, ko so zastopniki teh dveh zvez imeli na Dunaju posvetovanje za parlamentarno akcijo v prilog izboljšanja gnetnega stanja učiteljstva, je padla ideja, da se naj osnuje v državnem zboru zveza vseh učiteljev, ki so državni poslanci.

Zadnji čas so se res sešli vsi poslanci, ki so ljudskošolski učitelji, in ustanovila se je svobodna učiteljska zveza, ki ji pripadajo vsi ljudskošolski učitelji-poslanci naprednega prepričanja brez ozira na narodnost.

Predsednikom zveze je bil izvoljen češki učitelj Alojzij Konečný, član češke napredne ljudske stranke, tajnikom pa nemški nacionalni nadučitelj I. Hedra.

Naloga te svobodne državnozborske učiteljske zveze je skrbeti v prvi vrsti za stanovsko-politiške interese učiteljstva in za šolsko-politiške interese.

V parlamentu učiteljstvo danes ni imelo pravzaprav prave zaslombe, kar nam je jasne dokazal zadnji neuspeh naše akcije.

Politiške stranke so puščale pasti učiteljske interese pred interesi stranke; posamezni poslanci so pač nastopali za interese učiteljstva in šole bolj odločno, toda pravega trdnega ozadja niso imeli.

Sedaj pa je osnovana močna skupina, ki bo preko klubovih disciplin zahtevala svoje stališče in bo vodila stanovsko-politiški in kulturnošolski boj učiteljstva v parlamentu.

Pravega razrednega boja učiteljstvo do danes pravzaprav še ni vodilo. To pa v prvi vrsti zaradi tega, ker je svoje stanovsko-šolske zadeve prepuščalo vedno izvojevati političnim strankam, ki so se pa izkazale nesposobne za to veliko delo.

In v tem pogledu se je pričela med učiteljstvom že zdavna potrebna emancipacija učiteljstva, da samo nastopi v vseh korporacijah, da samo dobojuje stanovsko-politiški in kulturno-šolski boj.

Kot prvi uspeh te svobodne učiteljske zveze imamo zaznamovati izraz solidarnosti državnega uradništva z ljudsko šolskim učiteljstvom.

Z Dunaja smo dobili dne 24. t. m. sledeče poročilo:

„Včeraj se je oglašila deputacija prvega splošnega avstrijskega uradniškega društva pod vodstvom poslanca Markhla in Wedre pri ministrskem predsedniku grofu Stürgkhu in mu izročila peticijo uradniške zveze, v kateri se zahteva zenačenje ljudskošolskih učiteljskih plač s prejemki državnih uradnikov od XI.—VIII. činovnega razreda. Ministrski predsednik je izjavil, da vlada sama želi, da se reši učiteljsko vprašanje na dostojen način, da je pa reforma glede določitve službenih prejemkov na podlagi točk predložene peticije z ozirom na položaj v posameznih deželah težko izvedljiva. Vendar pa je vlada zato in se bo tudi zavzela, da se da § 55. gotovejša in jasnejša oblika, ker potem se bo moglo ustreči željam učiteljstva, ako parlament reši povoljno davčne predloge, da more potem vlada nakazati deželam primerne doneske. V istem smislu je odgovoril tudi finančni minister Zaleski, ki je deputacijo zagotavljal, da hoče že enkrat rešiti učiteljske zahteve, ker je uvidela nujno potrebo regulacije. Konferenca z ministrskim predsednikom je trajala nad eno uro. Po-

slanec Wedra predloži peticijo tudi poslanski zbornici.“

Novo korporacijo — svobodno učiteljsko zvezo — je smatrati vsekakor važnemu napredku učiteljskega vprašanja v parlamentu in mora ostati stalna točka našega organizovanja.

Deželnemu odboru vojvodine Kranjske.

Najvišja avtonomna oblast, kjer imamo Slovenci res edini odločilno besedo, je kranjski deželni odbor. Ta korporacija bi lahko predstavljala nekako državo v državi, nekako slovensko republiko, kar se tiče slovenskega značaja dežele. Velik je njegov vpliv, velike pa so tudi njegove dolžnosti in odgovornosti. Ne samo Kranjci, temveč Slovenci vseh dežel gledajo na njegovo nastopanje. Posebno kritično oko imajo ravno Slovenci drugih dežel, kjer so v majšini, kjer jim je dan na dan prenašati železno pest ondotnih deželnih odborov. Štajerski in koroški deželni odbor dajeta Slovincem pri vsaki priliki čutiti, da predstavljata avtonomno korporacijo nemške moči. Oba imata pred očmi varstvo nemškega značaja cele dežele, oba protežirata nemštvo, a za slovenske sodelane imata le šikane. Ako hočejo Slovenci v teh deželah doseči kako jezikovno pravico, morajo si jo iskati šele pri najvišjih oblastih na Dunaju.

Kranjskemu deželnemu odboru nikakor ne mislimo priporočati, naj se ravna po reku: zob za zob. Nasilstvo in krivica sta grdi lastnosti, naj prihajata od koderkoli in naj se izvršujeta nad komurkoli. Najmanj pa je znak viteštva, ako prizadeva nasilstvo in krivico močnejši slabotnemu. Naj se le potomci nemškega viteškega rodu proslavljajo z enakimi čini.

Slovenci smo boljši „divjaki“, ki vidimo človeško bitje s pravico do življenja in razvoja tudi pri drugorodnih sodeželanah.

Nikakor pa ne more naš deželni odbor opravičevati napram samemu sebi, napram celi slovenski javnosti in napram našim potomcem, da zanemarija svoje narodne dolžnosti, da ima več srca za tujo, kakor za lastno narodnost.

Upamo, da sede v našem deželnem odboru tudi možje, ki jim narodnost ni prazna fraza, možje, ki ljubijo našo slovensko domovino ter ji žele najlepšo bodočnost. Na naslov teh bodi povedano sledeče:

Naša narodnost na Kočevskem, posebno v kočevskih obmejnih krajih hudo trpi in nazaduje. To velja posebno glede na slovensko šolstvo, dočim se nemštvo in renegatstvo bujno razvija, skoraj bi rekli, da v senci milosti slovenskega deželnega odbora. Nemški „Schulverein“ zida palače in lovi v nje z nehonetnimi sredstvi slovensko deco. „Schulverein“ lako izda našemu deželnemu odboru najboljše izpričevalo. Tako jovijalnih in dobrodušnih gospodov ne dobi v nobeni drugi kronovini, kjer vsaj soodločujejo nenemške narodnosti.

Palače nemškega „Schulvereina“ so zrasle takorekoč čez noč v Lazah, Brčicah, Rodinah itd. Deželni odbor ni pri tej priliki preiskaval, ali so te šole potrebne, ali ne bodo v kvar slovenski narodnosti in ali je tam tudi kaj poskrbljeno za — slovensko šolstvo. Da se potem tudi slovenske občine ne zavedajo svojih pravic, je pač umevno. Kako pa nastopajo v sličnih slučajih nemčurske občine z deželnimi odbori vred na Koroškem in Štajerskem, dokazujejo dejstva, da se „Družba sv. Cirila in Metoda“ že skoraj dve leti zamarja za dovoljenje, da bi gradila nujno

LISTEK.

† Tovarišica Marica Opresnikova.

Dne 21. marca smo na Prevorju spremili ob mnogobrojni udeležbi drago tovarišico Marico Opresnikovo k zadnjemu počitku.

Nepričakovano je prišla bela žena ter si izbrala za žrtev bitje v cvetu mladosti, ponos in veselje roditeljev, polno upov in idealov, čislano od stanovskih tovarišev in tovarišic kakor od občinstva, ljubljeno od otročičev!

Ob tožnih zvokih žalostinke, ki so jo zapeli tovariši, ni ostalo suho nobeno oko mnogoštevilnih navzočih, ki so prihiteli navzlic slabemu vremenu izkazat pokojnici zadnjo čast.

Poslovila sta se od nje v imenu vseh tov. Pulko in tovarišica Milka Bračičeva, zapel ji že zbor tovarišev, nato cerkveni pevci zadnjo pesem in začulo se je votlo bobnenje prvih grud, ki so padale na kr-

sto. Šla si, draga tovarišica, ki si bila ena najboljših v naših vrstah. Truplo krije zemlja, tvoj duh pa se je preselil v boljši kraj, kjer ni trpljenja, kjer je večna radost doma!

Ločila si se, a tvoj spomin živi med nami in ne ugasne nikoli!

* * *

Z druge strani smo dobili še ta nekrolog:

Odprta noč in dan so groba vrata, a dneva ne pove nobena pratka.

Resničnost teh besed smo spoznali, ko smo prvega pomladanskega dne, t. j. 21. sušca, položili v grob našo tovarišico Marico Opresnikovo. Bila je šele v 23. letu, ko ji je nagla smrt odprla grobna vrata; povsod okolo polno mladega cvetja, ki hrepeni proti solncu, a ona kot najlepši cvet je morala v mrzli grob.

Službovala je šele tretje leto, in sicer na Prevorju v kozjanskem okraju na Štajerskem. Kako resno je smatrala svoj stan, je pokazala s tem, da se je pridno pripravljala na izpit učiteljske usposobljenosti, ki ga je lansko jesen tudi dobro prebila. Ko-

liko zlatih upov je potem gojilo njeno srce, koliko sladkih sanj je sanjala njena duša; toda vedro in rožnato nebo nad njeno mladostjo se je hipoma izpremenilo v temno, mrzlo jamo. — Tudi njeni učenci so jo prav radi imeli; ko popoldne ni mogla več v šolo, so malčki s skrbjo povpraševali, ali že gospodična kmalu zopet ozdravi in pride k njim. Kot stanovska tovarišica nam je pa vsem bila prav ljuba.

Zaradi njenih lepih lastnosti pa so jo tudi vsi radi imeli. Na dan pogreba je bila domača cerkev vkljub slabemu potu in vremenu natlačeno polna domačega ljudstva; njeni tovariši in tovarišice so prišli iz domačega in tudi sosednega šmarnskega in sevnškega okraja v prav obilnem številu in sedem gg. duhovnikov je opravljalo za njo pogrebne obrede. Po cerkvenem opraviilu je stopil na prižnico domači g. župnik R. Skrbis in je v lepih besedah proslavil spomin pokojnice kot cerkvene pevke in kot učiteljice. Ob odprtem grobu sta govorila predsednik Kozjanskega učiteljskega društva V. Pulko in gdč. učiteljica Milka Bračičeva. Učitelji pevci so zapeli v šoli in na pokopališču pretresljive žalostinke. Tudi domači pevci

so v ta namen zložili lepo pesem in jo pokojnici zapeli za slovo. Pogreba so se udeležili tudi starši in sestra drage nam Marice, ki so bili zaradi toliko izrazov ljubezni do njih hčerke, oziroma sestre vidno potolaženi.

Počivaj, tovarišica mila, v tihotnem grobu prav sladko težko, težko ti končati življenje bilo je mladost.

Ido.

Učna knjiga pomožnega svetovnega jezika „Ido“ (Esperanto reformita) po A. Noetzeljevi knjigi za Slovence priredil in razširil Jakob Kovačič (Št. Vid pod Juno na Koroškem). Samozaložba. Tisk družbe sv. Mohorja v Celovcu. Cena 1 K.

Kakor vsaka stvar na svetu, so tudi pomožni svetovni jeziki podvrženi svoji usodi in izpremembi. V tekmi številnih takih umetnih jezikov, ki naj bi bili nekako splošno občilo med različnimi narodi, si je v slednjem času dr. Zamenhofov „Esperanto“ priboril prvenstvo: razširil se je med vse kulturne narode, tudi med Slovence. Sčasoma pa se je opazilo, da tudi „Esperanto“ ne

potrebni slovenski šoli v Vodičji vasi pri Beljaku in v Studencih pri Mariboru.

Toda ostanimo pri Kočevju ter si oglejmo imenovane tri točke. V Lazah je le par kočevskih bajt, iz katerih pri največji rodovitnosti ni pričakovati otrok za en razred. „Schulverein“ pa je zgradil šolo za dva razreda ter mislil pri tem celo na tretji razred. Računal je pač na zanižnost, s kakršno se ustanavljajo šole za Slovence. Sosednja Vršna Sela so jedva četrt ure oddaljena. Tam se prebivalci branijo pošiljati otroke v mnogo oddaljenejšo šolo v Sušico. Po dolgih mukah so si priborili pravico do lastne šole, toda že dve leti imajo v rokah le — pisano pravico, za šolo pa se niti temelj še ni določil. In vse to zaradi neodločnosti deželnega odbora. Kaj se lahko zgodi? Prebivalci Vršnih Sel se znajo naveličati čakanja ter bodo začeli pošiljati svoje otroke v bližnjo ponemčevalnico v Laze, posebno, ker jih od tam vabijo z obljubami in darili. „Schulverein“ je mnogo na tem, da pridobi iz bližine dovolj otrok, ker sedaj jih mora z bogatimi darili dobivati iz črmošniške župnije, a to otroke, ki imajo bližje v domačo šolo v Črmošnici. Ako bi Ciril-Metodova družba ne bila pravočasno z velikimi žrtvami zgradila šole v Rožnem dolu, bili bi danes vsi ondodni slovenski otroci v ponemčevalnici v Lazah.

V Brčicah je tudi le par kočevskih bajt ter ni nemških otrok niti 10. Ker pa je kraj s sosednim Kotom (Kumpmatel) zelo oddaljen od župne šole v Semiču, računal je zopet „Schulverein“ na počasnost deželnega odbora ter ustanovil čisto na tistem šolo v Brčicah. Malo zavodni in slabo poučeni prebivalci so se brž oprijeli prilike, posebno, ker jim „Schulverein“ preskrbuje otroke z učili, obleko in deloma celo s hrano. Naval je bil čimdalje večji in „Schulverein“ je zgradil dvorazrednico, ki šteje že do 60 otrok, a med tem ni niti 10 nemških. Deželni odbor in semiška občina pa se menda za kratek čas dogovarjata, ali bi se naj v Semiču razširila šola, ali se ustanovila enorazrednica v Kotu.

Tretja točka so Rodine pri Črnomlju. Razun par kočevskih bajtarjev visoko nad vinogradi proti Planini so prebivalci sami Slovenci. „Schulverein“ ima tam v bližini, namreč na Mavrlu že skoraj 30 let nemško šolo, dočim so slovenski otroci še vedno morali hoditi nad uro daleč v Črnomelj. „Schulverein“ je videl nezadovoljnost slovenskih staršev ter jim napravil v neki podrtiji v Rodinah samih šolo. S tem je prišla nevarnost, da se ponemčijo cele vinorodne Rodine. Ciril-Metodova družba je brž najela in za silo adaptirala neko viničarijo za šolo. Kupila je tudi prav primerno stavbišče, da ga izroči brezplačno občini Talčji vrh za zgradbo šole. Tudi k stroškom bi bila gotovo prispevala velik del. Toda od raznih spletkarjev nahujskani občinarji so začeli zahtevati, naj se jim šola zgradi spodaj v ravnini, a vsi višje ležeči prebivalci bi seveda rajši pošiljali otroke v bližnjo šulferajnsko šolo. Take trme seveda Ciril-Metodova družba ni

odgovarja povsem praktičnim zahtevam, da je potreben reforme. Reformiran esperantski jezik je ravno omenjeni „Ido“. Kdor se hoče o njem v kratkem poučiti, ni mu potreba drugega, nego nabaviti si omenjeno knjižico, ki potom sintetične metode v dvajsetih vajah na lahek in precizen način uvaja v skrivnosti lahkopriučljivega, za prometno in poljudno znanstvo porabnega, logično sestavljenega in strogo mednarodnega jezika. Berilca, tabele in nad 1000 besed obsega-joč slovar delajo knjigo še bolj praktično in uprabo že za navadno korespondenco. „Tisti, ki Esperanto že znajo, si preuredbe (Ida) zapomnijo in prisvoje v nekoliko urah,“ pravi avtor v predgovoru. Kakor prilogo čitamo slednjič še dr. I. Hermannov prevod Aškerčeve balade „Buddha ed Ananda“. Dasi noben umetni jezik, niti „Ido“, nima namena prevajati pesniških umotvorov, vendar se zdi ta prevod posrečen in dokazuje blagovnečnost „Ida“.

Kdor bi imel z nacionalnega stališča pomislekov proti mednarodnemu pomožnemu jeziku, naj bo zagotovljen, da ni namen nobenega takega jezika izpodrivati materni

mogla podpirati, prodala je stavbišče ter odrekla za slučaj, da se ne gradi šola zgoraj, kjer bi res pomenila jez proti ponemčevalnemu „Schulverein“, vsako podporo. To nezdružljivo stanje traja že nad tri leta. Občina Talčji vrh je brez prave šole, ker šola, ki se zdržuje v zasilnih prostorih, ki jih ima najete C. M. družba, ne zasluži tega imena. Šolska soba je v — kleti. Deželni odbor pusti občinarjem Talčjega vrha kuhati trmo in nagajivost. Vse to je bilo znano „Schulverein“ ter zgradil pravo palačo za svojo šolo. Nič čuda, da imajo narodno neutrujeni Slovenci več zaupanja v tako lepo šolo, kakor do temne zidanice, kjer je slovenska šola ter pošiljajo rajši svoje otroke v nemško šolo, kjer dobe brezplačno kar potrebujejo za dušo in telo. Ako želi deželni odbor mu, lahko navedemo imenoma nad 10 slovenskih otrok, ki že sedaj obiskujejo ponemčevalnico. Deželni odbor pa bo prisilil trimasto občino, da si zgradi šolo, najbrž šele potem, ko bo „Schulverein“ vlovil zadnjega slovenskega otroka.

Menda se gospodje pri deželnem odboru vendar ne bodo izgovarjali, da jim vse te razmere niso znane. Bila bi prehuda obsodba samega sebe. Nekateri teh gospodov so baš zadnje čase pogosto obiskovali te nesrečne, pozabljene kraje, oziroma so jih lahko vsaj od daleč gledali. Gg. dr. Lampe in Jarc bi se bila vsaj iz deželnega avtomobila lahko ogledala šulferajnski palači na Mavrlu in v Rodinah; slovenske šole seveda ni mogoče videti, ker je podobna solidnemu kurniku. Tudi skozi Kot, Laze in Vršna Sela bi se bila lahko peljala ter si ogledala našete ponemčevalnice za pozabljene slovenske otroke. Zaradi teh ovinkov bi bil g. Dermastija vseeno izvoljen za dež. poslanca.

Deželni odbor naj pomisli, da so zamenarjeni naši rojaki v ondodnih obmejnih krajih večinoma volilci S. L. S., ako se že tako boji skrbeti za rojaka nasprotnega političnega mišljenja. So časi in prilike, ko deželni odbor ni taka „trapa“, temveč zna prav odločno in radikalno nastopiti, n. pr. proti ljubljanski mestni občini, pri podiranju Kobalove kleti itd.

In še nekaj bi moralo biti znano deželnemu odboru in deželnemu šolskemu svetu. Pri gradnji šolskih palač v Lazah, Brčicah in Rodinah je mislil „Schulverein“ v prvi vrsti na slovenske otroke. Ko se je nekaj govorilo o tem v deželnem šolskem svetu, je nemški nadzornik, zaupnik „Schulvereina“ in „Volksrata“ g. Belar slovesno izjavil, da v šulferajnske šole ne bodo sprejemali slovenskih otrok. Ali se je kdaj kateri slovenski član deželnega šol. sveta in dež. odbora prepričal, ako g. Belar tudi izpolnjuje dano obljubo? Ali je tema dvema korporacijama znano, da polnijo šulferajnsko šolo v Brčicah do 1/3 slovenski otroci semiške župnije? Izkaz lahko dobe pri šolskem vodstvu v Semiču.

Taka brezbriznost merodajnih korporacij je že skoraj podobna nar. izdajstvu. V političnih gonjah zaslepljene mase tega danes morda še ne vidijo, toda prihodnja zgodovina slovenskega naroda bo morala

jezik, pač pa mu je namen zabraniti nadvladje jezika močnejšega naroda nad jezikom šibkejšega.

Konflikt med rastočim internacionalizmom in nacionalizmom reši za obe stranki povoljno le umeten svetovni jezik. Da se takemu jeziku osobito „Ido“ ni težko učiti, kažejo sledeče številke. 40% vsega besednega zaklada in „Ida“ najdeš v vsakem sledečem narodnem jeziku: v ruščini, francščini, angleščini, nemščini, španščini, italijanščini. Osobito pa je 52% indijskih besed skupnih z ruščino, 61% z nemščino, 79% s španščino in angleščino, 83% z italijanščino, 91% s francoščino. Omikancu bo torej „Ido“ že s kraja donel nekam znano, preprosti človek si ga potom zgoraj omenjene izborne knjige tudi prav lahko prisvoji. Knjigo priporočamo torej vsakemu, osobito trgovskemu naraščaju ter ji želimo prav dobrega uspeha.

Naročenim knjižicam se bodo prilagale poštna položnice.

F. PL.

našo malomarnost kruto obsoditi.

Opisano zlo pa bo imelo še drugod posledice. Nemški „Volksrat“ in „Schulverein“ sta dalekovidna političarja. Zakaj sta se z mrzlično naglico vrgla ravno na samotne pokrajine Laze, Brčice in Rodine? Vedela sta po svojih kranjskih zaupnikih, ki jih je dobiti na vseh važnejših mestih, da bo mimo teh krajev stekla železnica. Prišlo bo delavstvo z rodbinami od vseh vetrov sveta, a otroci bodo obiskovali ponemčevalnice, ker drugih šol ni. Že obstoječe nemško šolstvo bo pomagalo „Volksratu“ pri njegovem rovanju, da se nastavi pri novi železnici nemški ali vsaj nemško misleči uslužbenci. Pa tudi slovenski uslužbenci bodo primorani svoje otroke pošiljati v ponemčevalnice, ki bodo povsod takorekoč pri roki, slovenske šole pa so ali zelo oddaljene ali pa v nedostatih prostorih.

Po novi železnici bo prihajal slovenski jug spoznavat našo slovensko domovino, a takoj po vstopu v deželo se mu bodo kazale palače z bleščečimi napisi: „Deutsche Schule“. Koga zadene sramota?

Ako imajo torej močje v našem deželnem odboru le iskrico domovinske ljubezni, naj nemudoma popravijo, kar še ni zamujenega. Ponovim: Na Vršnih Selah naj se požuri z zgradbo šole ter se stre brezobzirno vsako kljubovalno nasprotovanje. Za Kot naj se prisili lastni šolski okoliš ter se čimprej zgradi vsaj enorazrednica. Občinski zastop Talčjega vrha naj se prisili, da gradi šolo v Rodinah, kjer bo imela praktični in obrambni značaj. „Schulverein“ naj se prepove sprejemati slovenske otroke, slovenskim staršem pa se ukaže potom občin in krajin šolskih svetov, da pošiljajo svoje otroke le v pristojno slovensko šolo. Tudi za Slovence naj velja Lex Perek.

Kako bi se lahko priborila Slovincem v mestu Kočevju slovenska manjšinska šola, kjer je slovenskih otrok za tri razrede, tega menda deželnemu odboru ni treba razlagati.

Končno še nekaj, kar bi bil sicer pri strankarsko zaslepljenih dež. odbornikih bob v steno. Edino „Družba sv. C. in M.“ ima skrb in srce za pozabljene obmejne Slovence na Kočevskem. Z zgradnjami šol v Čepļah, Rodinah in Rožnem dolu je odvzela veliko breme občinam in tudi deželnemu odboru. „Schulverein“ na Štajerskem in Koroškem ne zmanjšuje nikjer takih bremen občinam in deželi, ker stavi le konkurenčne raznarodovalne šole. Vendar gojita oba deželna odbora za to ponemčevalno društvo najvišje simpatije v dejanjih in denarnih prispevkih. Koliko srca in podpore pa ima deželni odbor vojvodine Kranjske za „Družbo sv. Cirila in Metoda“?

Videant consules pri deželnem odboru, ne . . . A. B.

Quod licet Jovi — non licet bovi!

Če bi zgodovina ne bila objektivnejša od naših klerikalnih zgodovinarjev, potem bi človeštvo ne imelo nikdar objektivne slike svojih del.

Pred desetimi leti je nastopil svojo nadzorniško kariero g. c. kr. okr. šolski nadzornik Anton Maier.

Kreaturo lahko danes imenujemo tisti list, ki je bil prvi, kateri je pred desetimi leti napadel okr. šol. nadzornika Antona Maierja. Mogoče je bila ista slomšarska kreatura, ki je pred desetimi leti napadla imenovanega nadzornika in je danes ista slomšarska kreatura, ki mu piše ob desetletnici v „Slovincu“ sledeče:

„Ob desetletnici gosp. nadzornika Maierja. Danes, 20. marca 1912, je preteklo deset let, odkar je bil od kranjskega deželnega šolskega sveta imenovan nadzornikom ljubljanskih slovenskih ljudskih šol tedanji vadniški učitelj g. Anton Maier. Da je bilo modro in edino upravičeno, poveriti to mesto ljudskošolskemu učitelju, se sedaj jasno vidi. Kot spreten šolnik, s temeljito teoretično naobrazbo in bogato prakso je gospod nadzornik takoj izpočetka zastavil vse svoje moči v proslavi in povzdigo ljublj. ljudskih šol in njih učiteljstva. Z raznimi pomožnimi knjigami, ki jih je sestavil, je navajal učiteljstvo k enotnemu

in pravilnemu učnemu postopanju; z vsestranskimi modrimi uredbami je marljivim raznetil veselje do dela, manj vestne pa prisilil k točnemu izpolnjevanju stanovskih dolžnosti. Sadovi tega dela in požrtvovalnosti niso izostali. To je že pričala sijajana šolska razstava leta 1905. S svojo raznovrstno vsebino je govorila o velikem formalnem napredku ljubljanskega učiteljstva in o odličnih uspehih, katere je isto dosegla. V vsej dobi nadzornikovega delovanja smo pa imeli tudi obilo prilike spoznavati v njem pedagoga, kateremu je nad vse blagor in sreča šolske mladine. Z vso odločnostjo je grajal in skušal zatreti vse, kar bi utegnilo le količjak škoditi mladini. A prav ta njegova vestnost in neomajna pravičnost je izzvala že večkrat hud odpor, predvsem pri ljudeh, ki bi bolje storili, da niso nikoli z namenom poučevanja in vzgajanja prestopili ljudskošolskega praga. Ta odpor pa je dosegel višek v nizkotnih klevetah, katere so nagromadili zlasti lanske leto zoper svojega nadzornika v „Učiteljskem Tovarišu“. Mi nanje tedaj nismo reagirali, ker so bile toliko zlobne in neopravičene, da tisti, ki so jih pisali, niso zaslužili odgovora. Vpraševali smo se le, s čim je zaslužil toliko natolcevanja mož, ki je v šolo prihajal samo kot učitelj, ki tam ni iskal drugega, kot dobre vzgoje, lepe discipline in po možnosti dobrih učnih uspehov. In kjer je našel to, je kvalificiral dobro in ni vpraševal, je li dotičnik odličen strankar ali pa kaka neznatna redovnica. Za nas velja samo eno, da je on naš najboljši svetovalec in učitelj, naš sodelavec in sotrpni na polju ljudskošolske omike. In zato mu kličemo danes ob desetletnici: „Ohrani ga Bog še mnogo let!“

Prodane, podle duše, drugače jih ne moremo imenovati! Nesramni prekupovalci, svetohlinski farizeji!

Kake zasluge ima Anton Maier za ljubljansko šolstvo?

Uvedel je med ljubljansko učiteljstvo sistem „Štebarstva“; pokvaril je ves šolski sistem. „Divide et impera!“ to geslo je bilo od pamtikeva načelo tega „strokovnjaka“. Njegova metamorfoza, nacionalna in politična, nam je priča njegovega značaja!

Bil je „strokovnjak“! Da, gospoda! In ker ni hotel v svoji naivnosti priznati sebi manjše izobrazbe od podrejenih učiteljev z meščanskim izpitom, zato je v svoji nadutosti slabo kvalificiral te učitelje, je kvalificiral stvar, za katero ni kvalificiran jo kvalificirati, jo je kvalificiral negativno in si je hotel s tem ohraniti avtoriteto!

Počemu vlačite zopet na dan Maierja kot pedagoškega prijatelja? Ali ne veste, da odkrivате s tem prepotenco njegove umazanosti? — Knjige nosijo njegovo ime, ki jih ni on spisal; in nemoralna kupčija pri tem?

Hm! Šolska razstava 1905 in Anton Maier — njen duševni oče! Pri tej je on ravno toliko kriv, kakor pri tem — da je rojen.

Sedaj pa vsi naši članki zoper Maierja!

Naš list je pisal resnico, on jo piše in jo bo pisal vedno; naj jo piše komurkoli; naj bi imel napisati smrtno obsodbo komurkoli.

Gosp. c. kr. okr. šol. nadzornik Anton Maier naj samo objavi oni odlok c. kr. dež. šolskega sveta, ki ga je letos dobil zaradi grajalnih dekretov. Tam je dovolj povedano, in če g. A. Maier objavi oni odlok, potem pade senca obrekovanja, da pišemo mi neresnico, na obrekovalce same in odkrije njih grdo svetohlinstvo.

Da pa Maier v šoli ni bil strankar; to pa pobijajo prav zadnji naši članki proti njemu; to pričajo seje c. kr. m. š. sv.; to pričajo dejanja grabenskega Jegliča v zadnjih letih. Saj je bil Maier v pravici in nepravici vedno na njega strani, dal se mu je voditi za nos, dal je njemu izrabljati njegov uradni vpliv in osebo; dal se je celo voliti za predsednika klerikalne garde „Vdovskemu učiteljskemu društvu“ — a je tedaj najbolje spoznal, koliko velja med učiteljstvom!

Ob njegovi desetletnici mu pa kličemo samo to: Čas je že, da odide v penzijo, saj tisti, ki mu je spisal slavospev v „Slovincu“, že komaj čaka da bo zase-

del njegov prestol; in ker ne namerava biti in ni zmožen biti boljši od njega, zato hvali njega.

„Slovenec“ je napravil s svojim slavošpevom Maierju slabo uslugo. Mi imamo shanjene vse tiste „Slovence“, kjer so klerikalci vehementno napadali onega istega Maierja, ki ga zdaj hvalijo. Da tega ne pozabimo, bomo tiste napade ponatisnili. Mi smo hoteli Maierja pustiti pri miru. Ker pa sam „Slovenec“ provocira, pa naj dobi, kar išče!

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Društvo slovenskih učiteljic sklicuje občni zbor, ki se vrši v sredo, dne 3. aprila 1912, ob 2. popoldne v slov. osemrazrednici pri Sv. Jakobu v Ljubljani. Poleg običajnih poročil odborov je na dnevnem redu poročilo gđc. M. Želetove o drugem gospodinskem tečaju za učiteljice.

Kranjsko.

Društvo vpokojenega učiteljstva na Kranjskem je po sklepu odbora seje z dne 21. marca t. l. začelo delovati, ker mu je c. kr. deželna vlada potrdila pravila.

Pristopnica znaša 1 K, članarina za prvi slučaj smrti 2 K, ki jih sprejema tačasni tajnik in blagajnik Sim. Puncih, nadučitelj v pokoji, Ljubljana, Marmontova ulica št. 18. Udje se sprejemajo takoj ustno ali pisмено po imenovanem tajniku, kdor plača tja do občnega zbora, ki bo sklican na pondeljek, dne 6. maja t. l. Kdor se pa vendar ne bo mogel udeležiti občnega zbora, temu je prosto, da pošlje vpisnino in članarino po pošti.

V društvo se sprejemajo vsi stalno vpokojeni ljudski učitelji, ki jih je vpokojil kranjski deželni šolski svet, četudi bivajo v kateri drugi deželi, in njihove žene; vse stalno vpokojene učiteljice in njih možje čitelje, ali če so ti postali vdovci ali vdove.

Društvo se bo potegovalo za stanovske koristi in podeljevalo po smrti člana sorodnikom ali dotičnim denarno podporo k pogrebni stroškom. Čim več bo društvo štel članov, tem večja bo podpora. Pristop je zagotovljen že od mnogih strani.

Štajersko.

Ormoško učiteljsko društvo je zborovalo v četrtek, dne 7. sušca, v ormoški okoliški šoli. Udeležba je bila sicer nekoliko boljše nego pri zadnjem zborovanju. Pogrešali pa smo še vedno nekatere člane, ki so bili poprej redni obiskovalci naših zborovanj. Navzočih je bilo 20 članov in gostov. Tov. Antonija Reboljeva, učiteljica v Središču, in gđc. Podkrajškova, otroška vrtarica v Ormožu. Na novo je pristopila družtu tov. Roza Knezova, učiteljica pri Sv. Bolfenku. Opravičila sta se tovariša Kosi in Šalamun.

Predsednik tov. Rajšp pozdravi vse navzoče ter izjavi, da hoče opustiti vsako granje, ker ga itak ne slišijo tisti, ki jim to gre. Res žalostno, da se pojavlja pri vsakem zborovanju enonistost; stanovska brezbriznost.

Tajnik tov. Rosina prečita zapisnik občnega zbora, ki se odobri.

Dopisov je bilo takrat malo. Omeniti je le poziv naše Zveze, naj vsi člani stalnih konferenčnih odborov predlagajo za letošnje uradne konference edino temo: „Učiteljsko gmočno vprašanje ni toliko stanovsko, kakor veliko bolj šolsko vprašanje. Zakaj se mora to vprašanje pred vsemi drugimi vprašanji kot najbolj pereče najprej povoljno rešiti.“ Ker želi okrajni šolski svet, da bi tudi ostalo učiteljstvo vpslalo razne teme, se sklene, da odpošlje vse tuokrajno učiteljstvo edino le zgoraj imenovano temo okrajni šolski oblasti.

Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga je poslala računski zaključek za prvo upravno leto 1911. Iz tega je razvidno, da stoji zadruga dobro ter je že v prvem pravdnem letu dosegla lep čisti dobiček. Predsednik opozarja posebno na izkaz tistih učitelj, s katerimi je sklenila zadruga pogodbe in ki dovoljujejo zadrugnikom znatne pomoste. Oklenimo se torej zadruga, saj je le nam v korist!

Dalje poroča predsednik o najnovejših pojavih v boju za zboljšanje našega gmočnega stanja. Sedaj po odgovorih deželnega zbora čitamo po časnikih razna poročila, ki pričajo dovolj jasno, da nimamo učitelji nobenega prijatelja več, ampak smo navezani popolnoma sami nase. Slovenski učitelji to dobro vemo, saj naši ljubi klerikalci gledajo le na to, da bi dobili nad nami večjo oblast, o zboljšanju naših sramotnih plač pa nočejo ničesar vedeti. Nemške učiteljice pa so pustili na cedilu ravno tisti poslanci, za katere je šlo to učiteljstvo čez drn in strn. Žalostna perspektiva!

Za glavno zborovanje štajerske Zveze, ki se vrši o Binkoštih, sta se izvolila delegatom tovariša A. Rosina in L. Musek. Namestnika sta tovariša Lj. Šijanec in J. Preindl. Prihodnje zborovanje je prvi četrtek v majniku, in sicer v Ormožu. —ič.

Književnost in umetnost.

Samostojno pevsko društvo „Svoboda“ v Idriji je uprizorilo v soboto in nedeljo, dne 23. in 24. t. m., znano ljudsko igro „Rokovnjači“, ki je nad pričakovanje lepo uspela, tako v igralskem, kakor v pevskem opiru.

Spričo dejstva, da ima društvo znamenovati komaj leto dni obstoja, ter spriču ogromnih stroškov in ovir, ki so težile društvu zlasti ob pričetku razvoja, je proizvodba te predstave le pričala o neumorni in ne-sebični požrtvovalnosti posameznih društvnikov, zlasti pa njih voditelja, učitelja Rudolfa Pleskoviča, ki mu gre v prvi vrsti priznanje in zasluga za končni uspeh.

Z ozirom na podrobnosti igre bi bilo omeniti, da so bile posamezne večje vloge v rokah igralcev, ki so znali predstavljati tipe s čuvstvom in umevanjem. Tudi drugi sodelujoči so bili na mestu in so se potrudili, da so pripomogli do celotnega uspeha, le da se je časih opazilo pomanjkljivo vpoštevjanje poudarjanja. Na odru moramo tudi rabiti gledališki govor, to je čisti, pravi knjižni jezik z absolutno pravilnostjo. Igralec se ne sme nagibati h komodnosti in govoriti v dialektu — izvzet je seveda oni, ki predstavlja kaj pristno originalnega. Izobraženec, kakor preprostemu človeku danes ne zadošča več samo umevanje knjižnega jezika, temveč tudi njega aktivno znanje, t. j. uporaba pri občevarju. Tembolj nam je to upoštevati na odru! Gotovo ne gre to zlahka, toda popolen uspeh je zagotovljen, ako se podvržejo igralci tudi v tem ozirom strogim disciplini. Naloga idrijske javnosti pa je, da se ne obrača s predsodki od kulturnih, toda nepolitiških institucij. Dolžnost izobraženca je, pa jih pospešuje v gmočnem opiru ter tako prispeva k uresničenju njih lepe naloge.

12. številka „Slovenskega Ilustrovanega Tednika“ je jako bogato ilustrovana in vsebuje 18 zanimivih slik: Pogreb slovenskega mladeniča v Barbetonu v Ameriki; slovensko pevsko podporno društvo „Planinski raj“ v Lorainu v Ameriki; žanjice za C. M. D. na plesu Šentjakobske mladine v Trstu; narodni pipčarski klub v Trstu; trg Središče in pročelje župne cerkve v Središču; pevsko in tamburaško društvo „Danica“ v Šturjah pri Ajdovščini; gđc. Anica Wintrova v ulogi „Vida“ v Iv. Cankarja drami „Lepa Vida“, prihod vojaštva v Vipavo dne 1. marca 1912; katoliško izobraževalno društvo pri Sv. Frančišku na Stražah v Savinjski dolini; tamburaški društva „Dobrača“ na Bruci pri Beljaku; rožanska narodna noša na Bruci pri Beljaku; slov. drž. delavnica za košarstvo pri Sv. Barbari v Halozah (3 slike); pogorišče v Bučehovcih na Murskem polju; skrilavica in 1 slika v romanu „V burji in viharju“. — Ta številka je res vse slovenska, ker ima slike iz vseh slovenskih dežel naše stare in tudi nove (Amerika) slovenske domovine. — „Slovenski Ilustrovani Tednik“ je res vreden, da se razširi med vse slovenske rodbine. Prihodnja številka pričobi slike zbora in solistov „Glasbene Matice“, keliha in vencev, ki sta jih sprejela skladatelj in pa koncertni mojster.

Spisi Mišjakovega Julčka. Te zbirke mladini namenjenih povesti je izšel sedaj v založbi „Društva za zgradbo Učiteljskega konvikta“ tretji zvezek. Ta obsega štiri mične povesti: Uganila sta; Res je bilo drugače; Kočarjev Peter; In vendar ga je izmodrilo; Jozve Lajnar. Knjiga je okrašena s 16 ličnimi slikami. Cena 1 K 50 v, s pošto 16 v. v. v.

Svetovni jezik Ido, t. j. reformovani Esperanto, vedno bolj napreduje. Danes po štirih letih njegovega obstoja izhaja že 15 časopisov v idskem jeziku. Za Nemce je tiskanih pet različnih učnih knjig, od katerih je Noetzeljeva pred kratkim izšla v 5. izdaji (9. in 10. tisoč). Tudi slovanski narodj se pridno uče tega lepega in lahkega svetovnega jezika. Učna knjiga za Srbo-Hrvate in Bolgare je ravno v tisku, oziroma se pripravlja, medtem ko je slovenska učna knjiga svetovnega jezika Ido ravnokar izšla in se dobi v samozaložbi spisatelja Jak. Kovačič, nadučitelj, pošta Št. Vid pod Juno, Koroško. — Cena 1 K. Knjižica vsebuje tudi berila in dvojni besed.

Politiški pregled.

* Lex Kolisko. Koncem seje dne 22. t. m. je odgovarjal naučni minister Hussarek na nemške interpelacije glede zloglasne lex Kolisko, ki jo hočejo Nemci na vsak način izsiliti, da bi mogli na ta način udušiti češko šolstvo na Dunaju in v Nižji Avstriji. Povedal je Nemcem prav naravnost, da je stališče vlade, ki ne more predložiti tega zakona sankciji, popolnoma pravilno, ker bi vlada na ta način očividno kršila § 6. državnega ljudskošolskega zakona. — V nemških krogih se sodi o vladnem odgovoru skrajno nevoljno in se splošno obsoja in obžaluje, da se vlada drži v tem vprašanju tako ozkosrčno zakonskega besedila. Tudi

po tem odgovoru bo Nationalverband posvečal lex Kolisko največjo pažnjo ter poiskal način, da vendarle doseže sankcijo zakona.

* Češko-nemška spravna pogajanja. Na Dunaju so se vršila posvetovanja čeških vodilnih poslancev glede spravnih pogajanj med Čehi in Nemci na Češkem. Konstatirali so, da je rešitev tega vprašanja za Čeha ugodna. Gre le še za eno točko, o kateri se pa Nemci še niso izrekli. Čehi zahtevajo namreč, da se ima v jezikovno mešanih krajih voditi sodno postopanje čeških strank v češkem jeziku. Pogajanja skupnih zastopnikov se bodo te dni nadaljevala, in sicer pri notranjem ministru Heinoldu.

* Veliki narodni shod v Pazinu. Dne 19. t. m. je bil v Pazinu impozanten ljudski shod, ki se ga je udeležilo okoli 800 do 900 zavednih treznih mož in žena. Razpravljalo se je o nasilstvu pazinskih Italijanov (govoril prof. Novljan), o istrskih razmerah in o porotnem vprašanju (poročal dr. Anguelletto); o narodnih pogajanjih z italijansko stranko in o političnem položaju (dr. Dinko Trinajstić) in o razmerah na Hrvaškem (dr. S. Kurelić). Skupščina se je izrekla za nadaljnjo složno delovanje istrskih Slovanov ter je obsodila političsko cepljenje. Sprejeti sta bili naslednji resoluciji: 1. Hrvaški narod, zbran na velikem ljudskem shodu v Pazinu dne 19. t. m., se pridružuje svojim bratom v Trstu v boju za enakopravnost slovenskega jezika na tržaškem porotnem sodišču ter poziva svoje poslance, da izvojujejo našemu jeziku v državnih zakonih zajamčene pravice. Posebno pa naj ukrenejo vse mogoče, da bo na okrožnem sodišču v Rovinju sodila hrvaška obtožnica hrvaška porota dosledno principu, da mora sodnik popolnoma poznati obtožencev jezik, ki ga govori v Istri dve tretjini vsega ljudstva. — 2. Zborovalci zbrani na javnem shodu v Pazinu dne 19. t. m., ogorčeni zaradi samovoljnega postopanja neustavnega vladanja na Hrvaškem, kjer se teptajo brezobzirno pravice naroda in poedine, izražajo svojim bratom v kraljevini najtoplejše simpatije, pozivljajoč merodajne kroge, da se končno pobrigajo, da tudi na Hrvaškem enkrat zavladajo evropske razmere.

* Končni sporazum hrvaških strank. „Reichspost“ ima iz Zagreba poročilo: Ponovne konference med pravaši in hrvaškorsrbsko koalicijo so dosegle popolen uspeh ne le v taktičnih, ampak tudi v stvarnih vprašanjih. Med obema strankama je prišlo do jako ozkega programatičnega zblizanja. Hrvaško-srbska koalicija se je zavezala sprejeti pravaško zahtevo po finančni in gospodarski samostojnosti Hrvaške in po popolni neodvisnosti od Ogrske tudi v svoj program. Sprejetje te programatične točke in pa izjava hrvaško-srbske koalicije, da odshodob ne bo pošiljala svojih delegatov v ogrsko-hrvaško zbornico v Budimpešto, bo imela dalekosežne posledice za nadaljni politični razvoj na Hrvaškem.

* Za žensko volilno pravico so manifestirale na Dunaju zastopnice avstrijskega ženstva ter sprejele resolucijo: Zastopnice komiteja za žensko volilno pravico raznih dežel in narodnosti Avstrije protestirajo proti nadaljni izključitvi žena od političnega, zakonodajnega in administrativnega delovanja države ter zahtevajo za vse ženstvo: aktivno in pasivno volilno pravico za parlament.

* Brnski škof in grof Huyn je izdal odlok, ki sili sedemletne in osemletne šolske otroke k izpovedi in obhajilu. Zoper toškofovo odredbo so vložili socialno-demokratski mestni zastopniki v Brnu protestni predlog, ki nalaga zastopnikom občine v mestnem šolskem svetu, da se upro znižanju starostne meje šolskih otrok za izpoved in obhajilo iz postavnih, vzgojnih in zdravstvenih razlogov. Enak nalog so dobili tudi zastopniki brnskega mesta v deželnem šolskem svetu. Predlog, ki so ga podpirali tudi meščanski zastopniki, je bil soglasno sprejet.

* Preosnova črnogorske sodne uprave. Črnogorska vlada je sklenila, da preosnuje po modernih načelih pravosodje v Črnigori. Naprosila je zato avstrijsko vlado, da naj odpošlje v Črnogoro dva jezika sposobna uradnika, ki naj izvedeta preosnovo, ki je po avstrijskih vzorcih posneta. Pravosodni minister je dovolil višjemu deželnosodnemu svetniku Ivanu Metličiču v Zadrui in drugemu državnemu pravdniku v Splitu Antonu Zlosilu triletni dopust, da preosnujeta pravosodje v Črnigori.

* 117 milijonov mark povišanja zahteva Nemčija za svojo mornarico. Skupni stroški za nemško vojsko so proračunjeni na 1 milijardo. — Nemčija zgradi tudi posebno aeronavtično flotilo.

* Ženska volilna pravica v ruski dumi. Napredni poslanci ruske dume so vložili predlog za uvedbo aktivne in pasivne ženske volilne pravice.

* Obmejne vojaške čete v Bosni in Hercegovini. Poročajo, da ustaonvi vojna uprava posebne bosensko-hercegovske obmejne vojaške čete po vzoru tirolskih obmejnih čet. Te čete bodo imele naloge, skrbeti za varstvo meja proti Črni gori, novopazarskemu Sandžaku in Srbiji. Za enkrat ustanove dva obmejna bataljona.

* Tečaji za črnovojniške častnike. Za slučaj mobilizacije črne vojne potrebuje država posebno izvežbanih črnovojniških častnikov, ako hoče računati na uspeh in preprečiti zmešnjave med črnovojniškim moštvom. Poveljstvo črne vojne prireja v novejšem času vedno pogostejše posebne tečaje za izobrazbo nekaterih črnovojniških častnikov v gotovih strokah. Tečaji se vrše tudi letos.

Kranjske vesti.

—r— Zahvala. Povodom pogreba svojega očeta, rajkega večletnega predsednika krajnega šolskega sveta v Mošnjah, g. Jožefa Finžgarja na Brezjah, je daroval gospod Fran Finžgar, c. kr. okrajni šolski nadzornik v Gorici, 40 K za tukajšnje šolsko knjižnico. Tem potom se mu vljudno izreka zahvala. — Vodstvo ljudske šole v Mošnjah, dne 26. marca 1912. — Fr. Korošec, šol. voditelj.

—r— Obisk deželnega muzeja Rudolfinum je bil v preteklem letu 1911 naslednji: rednih obiskovalcev 13.763 (l. 1910 14.210) obiskovalcev v družbah 4078 (l. 1910 3768), obiskovalcev v vstopnici 436 (l. 1910 444); skupno je znašal celoten obisk 18.277 (l. 1910 18.422). Primanjkljaj 145 obiskovalcev v preteklem letu pripade zimskim mesecem, to je časovni dobi, ko vlada v muzejskih razstavnih dvoranah neznošen mraz. Največji je bil obisk meseca majnika (2547 obiskovalcev), najmanjši meseca februarja (694 obiskovalcev). Splošno pa moramo reči, da se je obisk deželnih muzejskih zbirk v zadnjih letih močno dvignil; vedno pa je neugodno vplivala v zimski dobi ostra mrzlica, ki je bila razširjena po vseh muzejskih prostorih. Z letošnjim letom pa bo tudi ta nedostatek izginil. Po neutrudljivem in tudi uspešnem prizadevanju muzejskega ravnateljstva je sklenil kranjski deželni zbor, da se vpelje v deželni muzej še to leto centralna kurjava. Ta, za muzej prevažna pridobitev bo nedvomno silno dvignila znanstveno delovanje in pa tudi obisk deželnega muzeja.

—r— Iz ljudskošolske službe. Za suplentko na ljudski šoli v Ihanu je imenovana na mesto zaradi bolezni na dopustu se nahajajočega nadučitelja Frana Jordana bivša provizorična učiteljica v Šmartnu, Tezina Črnalgarjeva.

—r— Ravnatelj Ivan Pezdidič, ki je v Kranju umrl dne 23. t. m., je služboval kot učitelj celih 48 let in od teh 38 let v Kranju. Umrl je v starosti 66 let. Za svoje zasluge za šolstvo je bil odlikovan s srebrnim zaslužnim križcem in z naslovom ravnatelja. Nekaj let je bil tudi član deželnega šolskega sveta. Pridobil si je pa tudi zasluge kot učitelj petja, zborovodja kranjske čitalnice in muzik. R. i. p.!

—r— Šola se podira. V Banjaloki pri Kočevju imajo tako šolo, da so se začeli stropi vdajati in pokati. C. kr. okrajni šolski svet je ukazal l. razred dne 16. februarja podpreti. Tako bo notranjost tega vzgajališča otrok, opremljena s tramovi in stebri, podobna Ljubljani po potresu. Ker popravila še niso gotova, ni bilo mogoče še začeti s poukom. Dobro je samo to, da so nesrečo pravočasno preprečili, sicer bi med poukom omet zgrmel na otroke.

—r— Iz seje ces. kr. deželnega šolskega sveta v Ljubljani dne 18. marca. Na ljudskih šolah so bili imenovani: za učno mesto v Starem trgu Angela Kunejeva, za učno mesto na Reki Marija Kotnikova, za nadučiteljsko mesto v St. Lovrencu Michael Jazbec, za učno mesto v Ostrožnem brdu Fran Pirc, za učno mesto v St. Petru pri Novem mestu Marija Bulčeva, za učno mesto v Spodnji Šiški Vida Gaberškova, za učno mesto v Sodražici Angela Kokaljeva, za nadučiteljsko mesto ob Savi Anton Lamolt, za nadučiteljsko mesto v Bohinjski Beli Josip Korošec; učiteljica Ana Pfeiferjeva v Toplem rebru je premeščena na Bloke, učiteljica Julijana Zalokarjeva v Kopanju je premeščena v Kokro, učiteljica Albertina Vajdičeva v St. Petru pri Ljubljani je premeščena na Blatno Brezovico, provizorični učitelj Ernst Sušteršič je definitivno imenovan v Zagordec. Trirazredna ljudska šola v St. Petru na Krasu se razširi v štiri-razrednico.

—r— Vabilo. Učiteljska protialkoholna zveza zboruje 3. aprila t. l. ob 2. uri popoldne v mali dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani. Na dnevnem redu je med drugimi običajnimi točkami znamenito predavanje gospoda nadučitelja Rudolfa Horvata o temi: „Mladina in alkohol.“

P. n. učiteljstvo se vljudno vabi na to zborovanje.

Odbor.

Štajerske vesti.

—š— Tovariši kolesarji! — Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga v Celju poroča: Priroda nas zopet vabi na kolesa. Kdor želi kupiti dobro in fino kolo pod jako ugodnimi pogoji, naj se obrne na nas. Sklenili smo pogodbo s solidno svetovno firmo.

—š— Protest nemškega dijaštva v Gradcu. 22. t. m. je izročila deputacija

nenemškega dijaštva na graški univerzi, se-
stoječa iz treh članov (enega Italijana, Hr-
vata in Slovenca), rektorju graškega vseučil-
lišča sledečo resolucijo: Zastopniki nenem-
ških narodnosti na graškem vseučilišču,
zbrani 9. dne marca 1912 na protestnem
shodu po § 2. konstatirajo, da se s tem, da
je predavanje lektorja Ferdinanda Steila
„Deutsche Vortragskunst“ dostopno samo
„für Hörer deutscher Nationalität“ kršijo te-
meljna načela splošnega učnega reda glede
svobode uka in pouka na avstrijskih uni-
verzah in osnovnega državlanskega zakona
o ravnopravnosti vseh avstrijskih narodnosti
v šoli in uradu. Navedena omejitev prezira
nadalje jasno in izrečno določbo ustanovne
listine graške univerze (1. januarja 1885),
po kateri je graška univerza izrečno usta-
novljena za potrebe mnogojezične Notranje
Avstrije. Zato protestirajo zbrani zastopniki
proti tej kršitvi zakona in zahtevajo, da se
še pred začetkom letnega semestra prekine.

Goriške vesti.

—g— Javna zahvala. Imenom vseh
služateljev zadružnega tečaja — vršečega se
v Gorici pod vodstvom našega delavnega
tov. Fr. Mermolje, učitelja v Dobravljah na
Vipavskem, in sotrudištvom g. dr. Petra
Medveščeka, odvetniškega kandidata v Go-
rici, in tov. Fr. Merljaka, nadučitelja v Ba-
tujah — se zahvaljujem najsrčneje vsem
predavateljem, posebno pa prvoimenovanemu
za trud, denarno žrtev in dr., ki so jih imeli
s prireditvijo tega prepotrebne tečaja.
Hvala in uverjeni bodite o naši hvaležnosti.
Henrik Klavara, učitelj.

—g— Pred c. kr. izpraševalno ko-
misijo za občne ljudske in meščanske
šole v Gorici se prično prihodnji izpiti v
ponedeljek, dne 6. maja t. l., ob 8. jutraj.
— Prošnje za pripustitev k izpitu morajo
biti v rokah komisije vsaj do vstetega dne
25. aprila t. l.

—g— Zadrugi tečaj v Gorici. Vele-
važnega narodno-gospodarskega pomena je
zdravo zadrugištvo. Pomen tega so spoznali
vsi stanoviti ter se tudi hočejo zadrugišnim
potom okrepiti. Posebno je zadrugišno go-
spodarstvo velikega pomena za naše kme-
tiško prebivalstvo. — V Gorici se je vršil
zadrugišni tečaj, ki je trajal od 3. decembra
l. l. do 10. marca tega leta, katerega se je
udeležilo 15 slušateljev, in sicer 8 učiteljev
in 7 kmetovalcev. Na tečaju so predavali
tov. Mermolja Fran, učitelj v Dobravljah, ki
je bil tudi voditelj tečaja, dalje dr. Peter
Medvešček, odvetniški kandidat v Gorici,
in Merljak Fran, nadučitelj v Batujah. —
Predavali so o knjigovodstvu, zadrugištvu,
zadrugišnem zakonu, meničenim pravu, kore-
spondenci in o drugih potrebnih zadrugišnih
znanostih, in sicer v učni sobi c. kr. mo-
škega učiteljišča. Zadnje nedeljo so priredili
poučen izlet v „Vinarsko in gospodarsko
zadrugo v Dornbergu“, dalje v „Mlekarno“
v Črničah, „Prvo kmečko gospodarsko za-
drugo“ v Selu in „Kmečko delavsko go-
spodarsko zadrugo“ v Dobravljah. Izlet je
kar najlepše uspel, zakar se imenom vseh
udeležencev zahvaljujemo vodstvu imeno-
vanih zadrug, ki so šle s potrebnimi po-
datki na roko in ker so nas tako gostoljubno
postregli. Vse štiri imenovane zadruge uspe-
vajo dobro, nekatere najboljše. — Zeleti je,
da se v prihodnjem letu otvori enak tečaj,
ki naj donese mnogo zanimanja in koristi
na zadrugišnem polju. — Velečenjenemu g.
ravnatelju Vikt. Bežku se najprijetneje za-
hvaljujemo za blagovoljno prepustitev učne
sobe, ker brez te bi se tečaj ne mogel vršiti
v tako lepem obsegu.

—g— S Tolminskega nam pišejo: Ču-
jemo, da je v našem okraju še mnogo učitel-
jev-novincev, ki dosedaj še niso pristopili
k našemu učiteljskemu društvu. Razposlala
so se vsem vabila, a menda se je izmed
sedmerih odzval samo eden. To je čudno
znamenje časa — da ne rečem kaj več. Ča-
sih nam je bila prva skrb, da smo se okle-
nili takoj naše organizacije, ko smo zapu-
stili šolske klopi, česar pa sedaj ni opaziti.
Zaradi tistih par kronic članarine se ne bo
nikomur skrčil želodec. Zganite se tedaj še
tisti, o katerih ne vemo, kje ste in kaj ste,
da se spoznamo. Že preprosti delavci spo-
znavajo dandanes veliko moč organizacije,
a inteligenten učitelj naj bi tega ne ume-
val? Skrb starejšega učiteljskega pa bi mo-
rala tudi biti, opozorjati mlade tovariše pri
vsakem sestanku: „Ali imaš že „Tovariša“?
Si pristopil k našemu društvu?“ Zakaj za-
četniku je večinoma res vse novo in se do-

stokrat sam ne ve kam obrniti. — Druga
pesem pa velja onim „članom“, ki blagaj-
nikove položnice mečejo v koš. Nekateri
dolgujejo članarino že za več let. In to so
celo taki, ki rožljajo s cekini ter so polni
navdušenih besed za našo stvar. Menda ča-
kajo častnega članstva. — Oni, ki se vkljub
tolikim opominom še ne zmenijo, se bodo
vbodoče črtali, ker ne sprejemamo neplaču-
jočih članov.

Istrske vesti.

—i— Odlikovanje. Nadučiteljica splo-
šne dekliške šole v Kopru Marija Almeri-
gonja in nadučiteljica splošne dekliške šole
v Miljah Silvija Rizzi-Udovičič sta dobili
naslov ravnateljici.

SUKNO in modno blago za gospode in
gospo priporoča izvozna hiša **ZEFIRE**
Prokop Skorkovský in sin
v Humpolcu na Češkem.
Vzorci na željo franco, zelo
zmerne cene. Na željo dam tu
izgotoviti gosposke obleke.

Tržaške vesti.

—t— Imenovanje. Minister javnih del
je sporazumno z naučnim ministrom ime-
noval profesorja na tržaški državni obrtni
šoli, Ludovika Jeronitija, za člana teh-
ničnemu poizkusnemu uradu dodanega sveta
za prvo triletno poslovno dobo, t. j. do 9.
marca 1915.

—t— Oddaja gradbe nove ljudske
šole na Opčini. Za zgradbo nove ljudske
šole na Opčini so se oglašili na tržaškem
magistratu štirje ponudniki. Občinski svet
je podelil gradbo najnižjemu ponudniku,
tvrdki Ivan Martelanc v Trstu.

—t— Vpokožitev. Na predvečer sv.
Jožefa so se s skromnim darom poslovili
tržaški tovariši od Jožeta Pertota kakor
aktivnega učitelja, ki je po 34tih napornih
letih dal slovo svojemu učiteljevanju. Kdor
je spoznal kdaj in kdor pozna našega „Pe-
pota“, mora pač reči, da je težko kje srečati
bolj simpatične osebe, kakor je on. Skrom-
en, a iskren tovariš, možat v svojem na-
stopu, kadarkoli je šlo za njegove ali tudi
tuje pravice, demokratičen, kremen-značaj,
vzor učitelja-vzgojitelja, si je tekom dolgih in
grenkih let svojega službovanja pridobil spo-
štovanje višjih in ljubezen ljudstva ter to-
varišev. Praznik je bil za nas, ko smo ga
pred leti kandidirali in izvolili v občinski
zastop tržaški. Tudi kot deželni poslanec je
prispeval in še prispeva, da pade kakšno
zrnice z bogato obložene mize deželnih go-
spodarjev v okraj, ki ga zastopa. Služboval
je naš Pepo kot voditelj v Trebach 6 let,
v Bazovici 17 let in slednjič v Rojanu.
Ustanovil je okrog leta 1898. blagotnostno
še sedaj cvetočo „Zavarovalnico goveje ži-
vine proti nezgodam“. Soustanovnik je na-
šega mladega tržaškega učiteljskega društva,
ki mu je bil dlje časa blagajnik, kakor je
še danes blagajnik prospavajuče slov. kme-
tijske družbe v Trstu. Član je raznih drugih
društev na tržaškem ozemlju. Dal je inici-
jativo k roditeljskim sestankom v tržaški
okolici ter je na prvem takem sestanku l.
1909. v Rojanu kot prvi predaval o vzgoji.
Razume se, da je ravno zaradi tega svojega
delovanja moral v prejšnjih časih pretrpeti
od strani gospodovalne italijanske stranke
v Trstu marsikatero preganjanje, zvezano z
materialno škodo, ki mu je pa po njegovih
besedah rodilo le — „dobro kri“. Tak je
bil — na kratko rečeno — naš Pepo in tak
— upamo — ostane še dolgo, dolgo časa.
To mu želijo vsi tržaški tovariši prav iz dna
srca!

Mnogi naročniki, katerim se je za-
četkom t. l. doposlal izkaz o zaostali
naročnini, se niti ne zmenijo za opomin.
Ker list vzdržujejo plačujoči, ne pa či-
tajoči naročniki, se zamudniki z naroč-
nino vljudno prosijo, da jo vsaj deloma
poravnajo, — ako ne, se jim ustavi po-
šiljatev lista. Upravištvó.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Kranjsko.
St. 145.
V tolminskem šolskem okraju razpisujejo se
sledeča stalna učna mesta:
a) mesto stalnega učitelja-voditelja enorazrednic:
Borjana, Čadrg-Laz, Gorje, Hudajužna-Zakojca,
Jevšček-Ravne, Lazec, Logje, Nemškirot, No-
vaki, Orehek, Otalež, Pečine, Plužna, Podbela,
Ponikve, Robidišče, Ruti, Sela-Log, Slap, Strmec,
Stržišče, Temeljine-Loje, Trebuša, Trenta, Tr-
novo, St. Viškgora, Volarje, Vrsno-Krn, Zalaz,

b) mesto stalne učiteljice štirirazrednice v Koba-
ridu ter dvorazrednice v Breginju, Podbrdom
in Podmelec.
Redno opremljene prošnje vložijo se naj pri c.
kr. okr. šolskem svetu predpisanim potom tekom 4
tednov po razpisu v uradnem listu „Osservatore Tri-
estino“ t. j. v številu 10. aprila 1912.
Pripomni se, da so vsa gornja mesta vže za-
časno zasedena.
C. kr. okrajni šolski svet v Tolminu,
dne 6. marca 1912.

St. 452 1—1
Na dvorazredni ljudski šoli v Dolu pri Ljub-
ljani se razpisuje učiteljska služba z zakonitim pre-
jemki v stalno nameščenje.
Pravilno opremljene prošnje je predpisanim po-
tom semkaj vlagati do 25. aprila 1912.
V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno
nameščenim prošilci, morajo z državno-zdravniškim izpri-
čevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni
za šolsko službo.
C. kr. okr. šolski svet Kamnik,
dne 16. marca 1912.

Sukna
in
modno blago
za moške in ženske ob-
leke priporoča firma
Karel Kocian
:: tvornica za sukno ::
v Humpolcu (Češka).
Vzorci franco.

J. Jax
Ljubljana
Dunajska cesta

Šivalni stroji,
kolesa in
pisalni stroji.

Pletilni stroji.

AVGUST AGNOLA
Ljubljana, Dunajska cesta 13
— poleg „Figovca“ —
priporoča svojo veliko zalogo stekla,
porcelana, petrolejnih svetilk, ogledal,
okvirov, šip itd. Tintnike za šolske
klopi, aparate za fizikalne poizkušnje.
Prevzema vsakovrstna steklarska
dela, tudi nova šolska poslopja
na deželi itd.

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernova ulica šte. 9
Velika zaloga izgotovljenih oblek
za gospode, dečke in otroke.
Konfekciaj za dame in deklice.
Solidno blago po čudovito nizkih cenah.
Ceniki zastoj in franco.

Izvrstna naravna vina

dalmatinska, istrijanska in vipavska
pošilja tvrdka
Bohumil Poňka
v Trstu.

Pošiljatev v sodčkih od 50 litrov višje. Cene
belega in črnega vina od 54 vinarjev za
1 lit. naprej.

Izpis iz cenika:

Vipavsko belo l.a	54 vinarjev.
Istrijansko belo najfinejše	56 „
Istrijansko črno l.a	56 „
Dalmatinsko belo najfinejše	60 „
Dalmatinsko črno	64 „
Opollo močno l.a	62 „

Le tedaj

doseže kakovost fine zrnate kave svojo
polno veljavo, če voli cenj. gospodinja
kot kavni pridelek najzanesljivejšo
vrsto!

Najbolje storite

če uporabljate izdelek, ki se je izkazal
že desetletja kot najboljši, „pravega“
:Franca: iz tovarne v Zagrebu ven-
dar pa izrečno le onega s kavnim
mlinčkom kot tovarniško znamko.

1887—1912 — 1887—1912

Blagovolite pisati po vzorce!

V. J. Havliček in brat

Kopališče Poděbrady (kralj. Češko)
slavnoznan izvozni dom, ustan. l. 1887
priporoča občeznane in pripoznane kakovosti

modno blago — zefire spomladanske in po- letne novosti za 1912.

Havličkove tkanine, kanafare,
brisače, robce, namizne in kavne garni-
ture, batiste pralne svile itd.

**Damaste, opreme
za neveste.**
XXV. trgovsko leto.

1 zavoj 40 m okusno
zbranih ostankov v
velikosti do 8 m po-
šiljam za 18 K po
povzetju franko. Od
teh ne pošiljam vzor-
cev. Le pri nas naj-
bolje. — Havličkova
tkanina 1 kos 23 m
za 12 K, 13-20 K,
14-50 K, 16 K, 17-50
K, 20-40 K, 22-40 K.

Najugodnejši češki nakupni vir

Vzorci poštnine prosti proti vrnitvi. **Krasne novosti za pomladansko in letno sezono!** Vzorci poštnine prosti proti vrnitvi.

Došla je velika izbira vsakovrstnega modnega blaga za ženske obleke. — Elegantne moške obleke od sukna do najfinejšega angleškega blaga. — Moško in žensko perilo v krasni izbi. Novitete v dežnikih posebno v damskih solnčnikih. Priporoča se slavnemu učiteljsstvu tvrdka z modnim in oblačilnim blagom

Gorica Ivančič in Kurinčič

Gosposka ulica 11.
(V. G. Carducci.)